

Іван
ДРАЧ

Соняшник

Поезії 1960—1970 років

Харків
«Фоліо»
2016

І з книжки
«СОНЯШНИК»
1962

БАЛАДА ПРО СОНЯШНИК

В соняшника були руки і ноги,
Було тіло шорстке і зелене.
Він бігав наввипередки з вітром,
Він вилазив на грушу, і рвав у пазуху
гнилиці,

І купався коло млина, і лежав у піску,
І стріляв горобців з рогатки.
Він стрибав на одній нозі,
Щоб вилити з вуха воду,
І раптом побачив сонце,
Красиве засмагле сонце,
В золотих переливах кучерів,
У червоній сорочці навипуск,
Що їхало на велосипеді,
Обминаючи хмари у небі...

І застиг він на роки і на століття
В золотому німому захопленні:
— Дайте покататися, дядьку!
А ні, то візьміть хоч на раму.
Дядьку, хіба вам шкода?!

Поезіє, сонце моє оранжеве!
Що миті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе,
Щоб стати навіки соняшником.

БАЛАДА ПРО САР'ЯНІВ ТА ВАН-ГОГІВ

Хата у серці світитися мусить,
Погідною бути при всякій погоді.
Стоять Парфенони солом'яно-русі,
Синькою вмиті, джерельноводі.

Мами мої чисті в мелодіях кропу,
В мелодіях гички зеленоросої,
Призьба тече у вогненну шопу
З-під вашого пензля з сипучого проса.

В проваллях чекає розсипчаста глина
Рук ваших чорних, звітрілих, гречаних.
І мліє палітра на згорблених спинах,
Розведена потом в мішках десятчаних.

Поорані віком смагляві лиця:
Горпини і Теклі, Тетяни і Ганни —
Сар'яни в хустках, Ван-Гоги в спідницях,
Кричевські з порепаними ногами.

Сніпки золотисті загачують греблю,
Бо хата блакитна текла б в небеса...
Мамо! Я ваші думи тереблю,
І крапка в баладі моїй — сльоза.

БАЛАДА ПРО ДІВОЧІ ПЕРСА

Джамілі Бухіред

I

Дві зорини на білому тілі,
Дві невипиті чаші цноти
Снять синами, од ласки зомлілі,
Розстебнувши сукенку жароти.
Зашаріються — і спросоння
Заховаються в піні шовків.
А над ними чубатий сонях
Парубоцтвом своїм одцвів...

II

А де ж смуглі твої, непорочні?
Чом вони юнаками не снять?
Чом сини твої ненароджені
Захлинаються од проклять?
А бандит розпікає шворня
І згвалтовані груди пече,
І алжирське дівча нескорене
Доживає у блиску очей...
Хай над Сеною білого гуна
Перестріне зневаги нападсть —
Хай йому парижанка юна
Чистих персів торкнутись не дасть!
Руки зламані, груди зранені
До очей моїх попливли.

III

Глянь! На персах твоєї коханої
Видно опіки Джамілі!

ЗМІСТ

«Народжуйте себе допоки світу...». *Іван Дзюба* 3

Із книжки «СОНЯШНИК»

1962

Балада про соняшник	27
Балада про Сар'янів та Ван-Гогів	28
Балада про дівочі перса	29
Балада про випрані штани	30
Сонячний етюд	31
Етюд на «Добридень»	32
Левиний етюд	33
Етюд про хліб	34
Вулканний етюд	35
Кубинський етюд	36
Етюд покоління	37
Подільський етюд	38
Етюд «аристократичної» роботи	39
Фіалковий етюд	40
Лебединий етюд	41
Тихий етюд	42
Нічний етюд	43
Етюд кохання	44
Врубелівський етюд	45
Останній міст полковника	46
Сльоза Пікассо	49
Дві сестри	51
Соната Прокоф'єва	52
На архітектурні теми	55
Манайлова виставка. <i>Варіації на теми</i>	56
Сковорода і Шевченко	58

Пам'ятник Міцкевичу у Львові	59
Плугатар	60
Назимові Хікмету — від українця	61
Смерть Шевченка. <i>Симфонія</i>	63

Із книжки «ПРОТУБЕРАНЦІ СЕРЦЯ»

1965

Незбагнуте	75
Слово	77
Протуберанці серця	78
Стоколос	79
«Не будьте самовбивцями. Дарма...»	80
Архітектурний етюд	81
Медитація	82
«Я так як бачу космонавта...»	84
Весільна мелодія	85
Перо	86
Осінній етюд	87
Таємниці	88
Над Кременчуцьким морем	89
Робота і дозвілля	90
Бог. <i>Жарт</i>	91
Монолог Сальєрі	92
Диптих про спокій	95
Самотність	97
Балада дороги	98
Мармурова паля	100
Дерева мене чекають	102
Сосна	103
Крізь липовий ескорт	105
Калина	106
Лісовий сонет	107
Німі братове — дерева	108
Крила. <i>Новорічна балада</i>	109
Балада про три пояси	111
Калинова балада	112
Дві чайки	113
Балада про дядька Гордія	116

Балада про люльку	118
Жартівлива балада про теорію відносності	120
Балада ДНК — дезоксирибонуклеїнової кислоти	122
Балада про острів Антораж	124
Прометеева наречена	128
Балада зі знаком запитання	131
Балада про батька	132
Натуралістична балада	133
Балада-пісня	134
Балада двох	135
Балада про хула-хуп	136
Балада про відро	137
3 Пісні Пісень	138
«Єдина, з твоїх фантазій...»	140
Тихий диптих	141
Дівочі пальці	143
«Там ми сиділи, отам...»	144
Вечірня акварель	145
Етюд — копія записки	146
Чорний етюд	147
Йй	148
«Тут бриз ходить в шортах...»	149
Орлина балада	150
Ніж у сонці. <i>Трагедія</i> (Фрагменти)	151

Із книжки «ПОЕЗІЇ»

1967

Матері	164
До джерел	166
Балада про Кармалюка	168
Скін Корбюзье	170
«Каравела»	171
Фартух ружовий	173
Лоша	174
Чорна печінка	175
Іван Франко у революційному Києві 1905 року	176
«Двадцять другого червня о 5-й годині вечора...»	179

Цвинтар-хмарочос	180
Балада про генеалогію	181
Двоє в пшениці	182
Балада про землю	184
Оскарження Івана Гонти	186
Сизий птах із гніздов'я Курбаса	188
Спіноза	195
Банальні терцини	196
«Де ж таке видано...»	198
«Десь на дні моїх ночей...»	199

Із книжки «БАЛАДИ БУДНІВ»

1967

Балада творчості	200
Балада про жайворонків	201
Балада про гени	204
Сучасна балада-казочка для дорослих	208
Балада про кібернетичний собор	210
Балада про скипень	213
Балада про бляху	214
Балада двох коней	218
Балада золотої цибулі	221
Бабусенція	223
Балада, банальна з банальних	225
Кінобалада	226
Чарлі та Чаплін	227
Балада про скромність	228
Балада синтезу	229
Городня балада	230
Балада про загублені слова	232
Баладонька-загадонька	233
Балада про весноньку	234
Балада про вузлики	235
Балада про двох лебедів	236
Балада про мою дівчину	237
Балада про вдовиння	238
Балада про чайну	239
Циганська балада	240

Весільна балада	241
Балада розплющених дитячих очей	242
Балада про стару	243
Балада роду	245
Що таке трава?	246
Ради чого, ви думаєте...	248
Триптих про слова	249
Матері від блудного сина	251
Ода братерству	252
Василеві Симоненкові. <i>До 30-ліття поета</i>	254
Музичний етюд	256
Ідея фікс	257
Так саме так	259
Дзвони і струни	260
Офелія	261
Міражі	262
Цвіркун і море	263
Принцип бумеранга. <i>Жартівлива пісня</i>	265
Саркастичне	267
Поезії	268
Дорога	269
Хула і хвала	270
Розмова з олівцем	271
Дивна хроніка одного білого дня	272
Лист конозистої дівчини	281
Двадцять вісім... <i>Варіація на уйтменівську тему</i>	282
Венеційська елегія	284
Все про те ж...	286
Серце інколи озирається	287
Березневий чад	288
«Пропало, пройшло, пролетіло...»	289
Жінка і море	290
На дні місячної криниці	291

Із книжки «ДО ДжЕРЕЛ»

1972

Зелена брама	296
Діти ходять по Києву	297

Причетність планетарна	299
Ода пороху	300
Балада любові	301
Балада про хлопчика	302
Балада про ступу	303
Балада про дядька Зінька	304
Гобустанський малюнок	306
Балада про чорну пам'ять	307
Балада про шоферів	309
Дзвони. <i>Пісня</i>	310
Бучаки.	312
Народ. <i>Сонет</i>	314
Сходи у майстерні Шевченка в Академії мистецтв. <i>Сонет</i> ..	315
Мовчанка Стефаника	316
Реквієм Павлові Тичині	317
«Як ховали два Майбороди Малишка...»	319
Початок Уїтмена	321
Балада про кобзаря Хведора Холодного	324
Олександрові Пушкіну	326
Мажор	327
Людиноптах	328
Криниця в зимових полях...»	329
«Сніг цілу ніч ломився в двері...»	331
«Б'ють кропом у ніздрі осінні базари...»	332
Весняна акварель	333
Весняна пісня Григорія Варсави Сковороди (<i>З листа до Ковалинського</i>)	334
Молитва сліз Григорія Варсави Сковороди	336
Сердечна печера Григорія Варсави Сковороди. <i>Сад божественних пісень. Пісня 8</i>	337
Час. <i>Сад божественних пісень. Пісня 23</i>	338
Монолог Афродіти. <i>Уривок з поеми «Спрага»</i>	340
Сонет. <i>За Петраркою</i>	342
Анатомія літа	343
Органна балада	344
Серпнева балада	345
Імпровізація	346
Балада невтоленості	347

Із книжки «КОРІНЬ І КРОНА»

1974

На дні роси, або <i>Внутрішній діалог з приводу випуску «Енциклопедії кібернетики»</i>	348
Київ з очима сонця і місяця. <i>Весняне замовляння</i>	353
Марія з України — № 62276: від Освенціма до Чорнобильської атомної	355
Автографи матерів молодогвардійців	359
Текучий меч	360
Черемхове займище	362
Єнісейський характер	364
Таємниця буття	367
Жага пізнання. <i>Жартівливий речитатив</i>	368
Ода совісті	369
Ода природі	370
На Пушкінському святі	371
Розмова з товаришем Маяковським	375
Тарасова верба над Тихим океаном	380
Думки у Храмі-на-крові в Ленінграді	381
Майстер чортів Антонс Шмуаанс	383
Рига під снігом	384
Пастух юрмальських сосен	386
Моряк на березі	388
Казахська балада	389
Іберійське тяжіння	390
Лист до Тиціана Табідзе	391
Андрію Малишку — на 60 років життя	392
Цвіте мигдаль	393
«Ніч западеться. Крикне криком ранок...»	397
На Оболоні	398
«Лягають зорі навznak, як і ми...»	400
Зухвалий напис до альбому	401
Десь о п'ятій ранку...	402
«Дихали, дихали віхоли...»	403
Поема для жіночого голосу	404